

TEHNOLOGII NOI ÎN SERVIREA UTILIZATORILOR CU INFORMAȚIE ÎN DOMENIUL PROPRIETĂȚII INTELLECTUALE LA U.T.M.

Lilia POPOV

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: Este descrisă activitatea Serviciului „Asistență Informațională” privind servirea utilizatorilor cu informație din domeniul proprietății intelectuale, vis-a-vis de aplicarea noilor tehnologii de bibliotecă. Pentru eficientizarea acestei activități se propune instruirea personalului și a utilizatorilor în domeniul vizat, extinderea colaborării cu bibliotecile tehnice.

Cuvinte cheie: bibliotecă, utilizator, creativitate inovațională, proprietate intelectuală, brevet de invenție.

În prezent o deosebită atenție se acordă proprietății intelectuale și protecției ei, inovațiile contribuind la dezvoltarea economiei naționale și recunoașterea Republicii Moldova pe plan mondial. Universitatea Tehnică este una din cele mai importante instituții ce instruieste viitori inventatori. Orice inginer trebuie să cunoască formula unei invenții și cum se brevetează ea, deoarece creativitatea și inovarea sunt factori primordiali pentru existența și rentabilitatea comercială a întreprinderii într-un mediu de afaceri în permanentă evoluție, mediu complex și concurențial. În scopul stimulării activității de cercetare-inovare la Universitatea Tehnică a Moldovei este citită disciplina „Societatea bazată pe cunoaștere și creativitatea tehnică”.

Serviciul „Asistență Informațională”, fiind o parte integră a Bibliotecii U.T.M., este implicat în procesul de instruire din universitate, oferind diferite servicii: asistența informațional-bibliografică a utilizatorilor; asigurarea accesului la bazele de date locale (OPAC) și internaționale (EBSCO, VINITI ș.a. baze de date din Internet); consultarea publicațiilor la sala de lectură; etc. Referitor la disciplina menționată mai sus oferim utilizatorilor U.T.M. surse informaționale: Buletinul Oficial de Proprietate Industrială (RM), BOPI (România), Bulletin Officiel de la Propriete Industrielle: Brevets D’Invention (Franța), Открытия и изобретения. Полезные модели (Rusia), Official Gazette of the United States Patent and Trademark Office (SUA), reviste referative.

Studentii sunt direcționați de către profesori la Bibliotecă pentru a îndeplini sarcini concrete:

- Determinarea clasei brevetelor de invenție, având tema proiectului;
- Selectarea a 4-6 referate a brevetelor de invenție la clasa și tema dată;
- Traducerea în limba română și analiza acestor referate;
- Selectarea unui brevet de invenție și studierea lui (text+desene);
- Elaborarea și oformarea propriului brevet de invenție.

Beneficiarii au cunoștințe inegale în vederea utilizării atât a tehnologiilor informaționale cât și a servirii bibliografice tradiționale. Ca exemplu, studenții unei facultăți cunosc clasa și denumirea temei, iar de la alta doar denumirea temei. Pentru determinarea clasei noi utilizăm Indicele Alfabetic pe Materii la Clasificarea Internațională a Brevetelor (CIB) (în limba rusă) (Алфавитно-Предметный Указатель к Международной Классификации Изобретений), anul de ediție 1986. La fel ca și în CZU în CIB se introduc diferite modificări când apar noi direcții de dezvoltare a științei și tehnicii, de aceea întâlnim dificultăți la determinarea clasei, mai ales că nu avem nici un specialist cu studii speciale în domeniu. Ne confruntăm și cu alte probleme, de exemplu: bariera lingvistică - majoritatea studenților sunt veniți din mediul rural și nu cunosc bine limbile străine, de aceea Buletinele Brevetelor de Invenție în limbile franceză și engleză nu sunt prea solicitate; structurarea materialului – în Buletinele americane informația despre brevete este aranjată conform unei clasificări naționale, ceea ce face mai dificilă căutarea.

Pentru a găsi informația despre brevete utilizatorii trebuie să consulte un volum mare de publicații: de la un an – până la 10-15, într-un an sunt 12 numere BOPI din RM și România, 36-48 de numere a revistelor rusești „Открытия и изобретения. Полезные модели”, etc. În unele cazuri din lipsa informației necesare studenții sunt nevoiți să-și schimbe tema. Studiarea acestui torent de publicații necesită un mare volum de timp. Pentru o servire calitativă și operativă a utilizatorilor, efectuăm căutări în baza de date VINITI, site-ul www.agepi.md, în motoarele de căutare Google, Rambler, etc. În urma acestor investigații s-au depistat mai multe site-uri ce țin de proprietatea intelectuală: www.osim.ro - Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci din România, care oferă BOPI în format electronic începând cu anul 1997 și link-urile organizațiilor proprietății intelectuale din lumea întreagă; www.fips.ru – Serviciul Federal pentru Proprietatea Intelectuală, Brevete și Mărci (Федеральная Служба по Интеллектуальной Собственности, Патентам и Товарным Знакам) (РОСПАТЕНТ). Site-ul www.fips.ru este la moment cel mai solicitat, deoarece oferă:

- posibilitate de a determina clasa corect;
- referatul brevetului de invenție și însăși brevetul (1994-2007). Când este cunoscut numărul certificatului de autor – primim și brevetul de invenție din arhivă;
- cheltuieli minime de timp pentru efectuarea căutării;
- efectuarea căutării din orice local unde este cel puțin un calculator conectat la Internet;
- memorarea informației în computer, pe dischetă, flash sau hârtie;
- prezentarea informației - gratis.

Dar pe lângă avantaje sunt și unele dezavantaje:

- neavând abonament la baza de date nu este permis accesul la brevetele cele mai noi și din arhivă;
- sunt prezentate doar brevetele Federației Ruse și a fostei URSS.

Deși sunt dezavantaje, utilizatorii de la FCIM au acceptat să facă căutări anume în această bază de date. Aflându-se la centrele de calcul de la facultate ei sunt instruiți de cadrele didactice, care la rândul său, au fost informate despre existența acestui site și modalitatea de căutare în el de către bibliograful de serviciu.

În utilizarea noilor tehnologii informaționale ne confruntăm cu nedorința unor profesori de a le accepta. E adevărat că căutarea și selectarea informației este individuală: fiecare alege metoda sa de căutare: tradițională; utilizând motoarele de căutare, bazele de date sau una combinată: tradițională + motoare de căutare, baze de date, etc. Considerăm, cea mai reușită ar fi ultima - cea mixtă, deoarece utilizatorii deprind experiențe și tehnici noi de căutare și regăsire a informației din domeniul proprietății intelectuale, totodată ei găsesc și altă informație interesantă despre brevete, de exemplu: durata de valabilitate a brevetului, cui îi aparține dreptul la brevet, legislația în domeniul protecției proprietății intelectuale, ce manifestări naționale și internaționale au avut loc sau se vor petrece în curând, etc. Aceasta duce la acumularea informației necesare procesului de studiu și pregătirii unui specialist competent. Astfel, ne străduim să promovăm baza de date AGEPI, OSIM, VINITI, FIPS, INPI (fr.) și alte site-uri din Internet în acest domeniu.

Studiind literatura de specialitate am constatat că unele biblioteci universitare din Federația Rusă (Biblioteca Științifică a Universității de Stat din Habarovsk) (Тихоокеанский Государственный Университет) organizează centre ale informării despre brevete⁽¹⁾. Până în anii '90 și la U.T.M. a existat un asemenea serviciu, dar în urma lichidării lui această sarcină i-a revenit Serviciului „Asistență Informațională”.

În scopul soluționării problemelor cu care ne confruntăm am decis să efectuăm profesionalizarea lucrătorilor serviciului. Am reușit să realizăm aceasta prin autoinstruire, consultări reciproce. Ca rezultat am însușit tehnici noi de muncă: să determinăm clasa brevetului, cunoscând tema; să oferim consultații privind utilizarea site-urilor; să traducem denumirea temei în limbile română, rusă, franceză, etc.

Pentru îmbunătățirea servirii utilizatorilor ar fi binevenită realizarea următoarelor sarcini:

- Diseminarea informației privind noile resurse informaționale din domeniul proprietății intelectuale pentru cadrele antrenate în predarea lecțiilor de creativitate tehnică;
- Efectuarea unui sondaj pentru determinarea nivelului de pregătire a utilizatorilor în căutarea informației despre brevete;
- Organizarea unui curs consultativ pentru studenții anilor 2-3 în privința utilizării tehnologiilor informaționale privind căutarea informației din domeniul proprietății intelectuale;
- Cooperarea continuă cu Bibliotecile AGEPI și BRTȘ, în sensul îmbunătățirii schimbului de informații și a școlarizării personalului Serviciului „Asistență Informațională” cu privire la Clasificarea Internațională a Brevetelor (CIB);
- Procurarea unui CIB în limba română de ediție nouă.

Deși publicațiile tipărite rămân a fi un instrument eficient de referință, noile tehnologii de informatizare pătrund în toate domeniile de activitate și de știință și capătă o mare importanță prin operativitate și noi servicii oferite beneficiarului. Utilizând noile tehnologii Serviciul bibliografic are posibilitatea de a răspunde mai adecvat la întrebările de referință, de a oferi o informație mai calitativă cu cheltuieli minime de timp, de a păstra colecția de documente din domeniul proprietății intelectuale. Cu regret, revistele pe suport tradițional, fiind utilizate la maxim, sunt supuse masiv deteriorării. Ca exemplu, numai pe parcursul lunilor septembrie și octombrie 2007 în sala de lectură a serviciului au lucrat 190 utilizatori cu 62000 publicații ce țin de proprietatea intelectuală. Această problemă o soluționăm parțial cu sprijinul Bibliotecii AGEPI și BRTȘ.

Informatizarea bibliotecii a schimbat activitatea ei, de aceea astăzi biblioteca se transformă, se modifică, se încadrează în noile procese tehnologice pentru a depăși orice bariere din calea accesului la informație.

Referințe bibliografice:

1. Борцова, Н. Н.; Лукашева, Н. В. Инновации в информационно-библиографической деятельности вузовской библиотеки. В: Научные и технические библиотеки. 2007, № 9, с. 45-53.